

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) โดยศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย
4. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
7. ขั้นตอนการดำเนินงานสร้างแผนยุทธศาสตร์

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการเป็น 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยศึกษาหลักการแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลในการกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

2.1 ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม โดยกำหนดกรอบตามโครงสร้างด้านเนื้อหา คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมประเมินผลในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

2.2 นำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ พัฒนา ปรับปรุงแก้ไข

2.3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) และพัฒนาเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบเครื่องมือด้านเนื้อหา

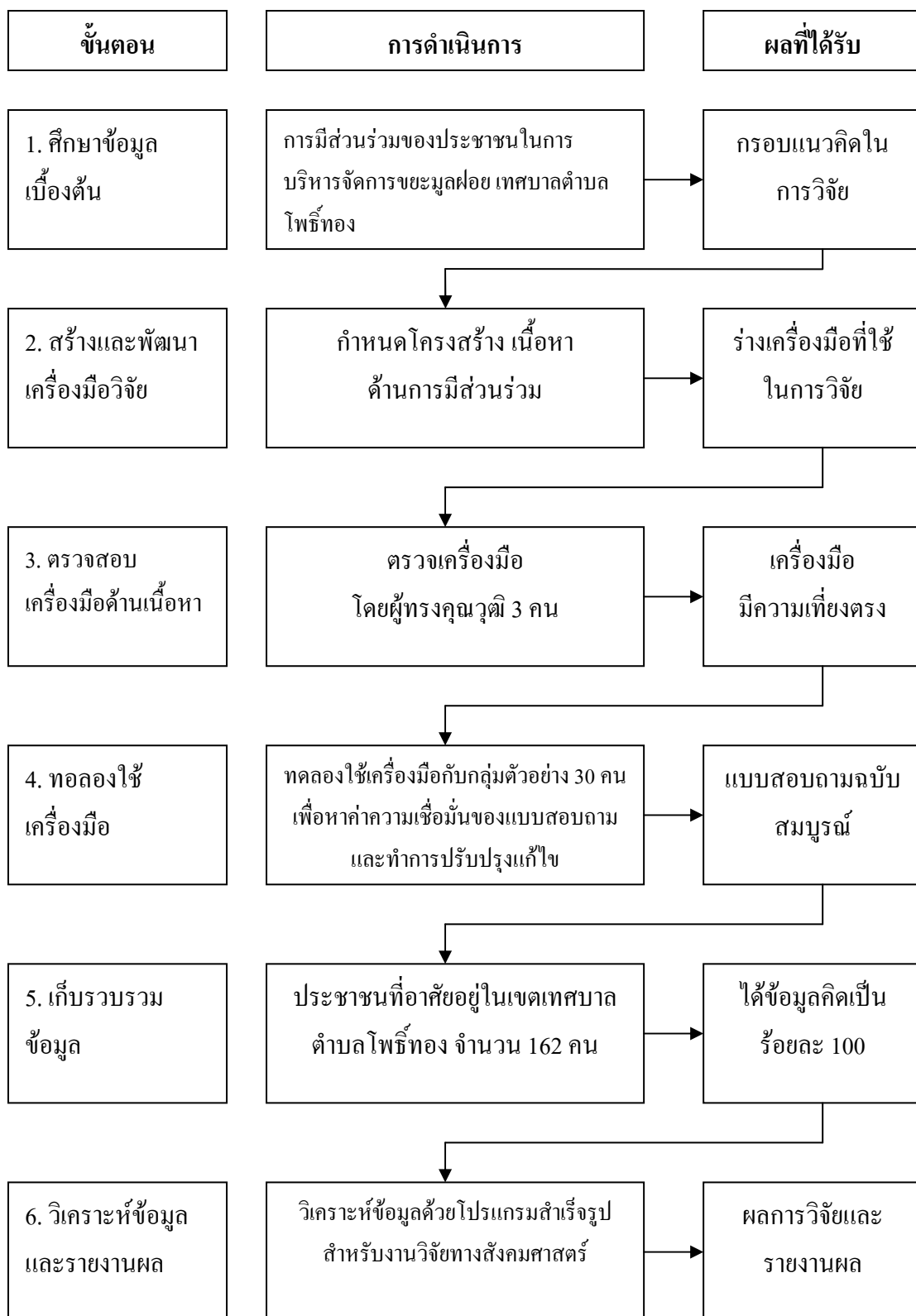
3.1 ตรวจสอบความเป็นปรนัย (Objective) ของเครื่องมือโดย นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนและประเด็นที่ถาม

3.2 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่ตรงตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.3 ตรวจสอบการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือโดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เป็นตัวอย่างในการวิจัย ที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกัน จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นตามวิธีของ ครานบาค (Cronbach) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – coefficient) (กฤติยา วงศ์ก้อม, 2544:126)

ขั้นตอนที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปเก็บข้อมูลกับประชากรกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 คือ ผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง เจ้าหน้าที่ของเทศบาล และนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 คือ ประชาชนในพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย 7 ชุมชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง โดยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ และแนะนำตัวผู้ศึกษาวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาถึงผู้บริหารของเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง เพื่อขอความร่วมมือและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ และทำการแปลผลสรุปผล อภิปรายผล และจัดทำเป็นรายงานผลการวิจัย สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยได้ ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 แสดงขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง เจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง และประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ทั้งหมด 3 ตำบล 13 หมู่บ้าน ประกอบด้วย ตำบลอ่างแก้ว หมู่ที่ 3 4 5 6 7 ตำบลบางพลับ หมู่ที่ 1 2 3 และตำบลอินทประมูล หมู่ที่ 3 4 5 6 7 แบ่งตามรูปแบบเทศบาลโดยแบ่งออกเป็น 13 ชุมชน มีประชากรทั้งสิ้น จำนวนประชากรประมาณ 4,562 คน แยกเป็นชาย 2,422 คน หญิง 2,140 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ประกอบด้วย 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง และเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ศึกษา จำนวน 15 คน ดังนี้

ผู้บริหารของเทศบาล	จำนวน 5 คน
เจ้าหน้าที่ของเทศบาล	จำนวน 10 คน

กลุ่มที่ 2 ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาในด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยมากที่สุดของเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง ประกอบด้วย ประชาชนในชุมชนบ้านคลองสาหร่าย หมู่ที่ 4 ชุมชนตลาดโพธิ์ทอง หมู่ที่ 5 ชุมชนตลาดเหนือ หมู่ที่ 6 ชุมชนบ้านห้วยลิงตก หมู่ที่ 7 ชุมชนบ้านวัดเกาะ หมู่ที่ 1 ชุมชนบ้านวัดเกาะ หมู่ที่ 2 ชุมชนบ้านวัดเกาะ หมู่ที่ 3 รวมเป็น 7 ชุมชน จำนวน 147 คน ดังนี้

ผู้นำชุมชน	7 ชุมชน	ชุมชนละ 1 คน	เป็นจำนวน 7 คน
กรรมการชุมชน	7 ชุมชน	ชุมชนละ 5 คน	เป็นจำนวน 35 คน
ประชาชน	7 ชุมชน	ชุมชนละ 15 คน	เป็นจำนวน 105 คน
รวมกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ทั้งสิ้น 162 คน			

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ เป็นการสนทนาประเด็นคำถามที่เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา การบริหารจัดการขยะมูลฝอยปัจจุบันทั้งปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของหน่วยงานและผู้ที่อยู่ในท้องถิ่น ซึ่งจะทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารเทศบาล และเจ้าหน้าที่ของเทศบาล เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด จำนวน 6 ข้อ

2. แบบสอบถาม ใช้กับผู้นำชุมชน กรรมการชุมชน และประชาชนในเขตพื้นที่โดยกำหนดแบบสอบถามไว้ 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Checklist) ซึ่งถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล และวิธีกำจัดขยะมูลฝอย จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลโพธิ์ทองในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยเป็นคำถามปลายปิด มี 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมคิด จำนวน 2 ข้อ
2. ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจ จำนวน 2 ข้อ
3. ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน จำนวน 2 ข้อ
4. ด้านการมีส่วนร่วมปฏิบัติ จำนวน 7 ข้อ
5. ด้านการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ จำนวน 3 ข้อ
6. ด้านการมีส่วนร่วมประเมินผล จำนวน 3 ข้อ

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน ในตอนที่ 2 ที่สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้กำหนดค่าให้คะแนนเป็น 5 ระดับ คือ (นภภรณ์ จันทรศัพท์ . 2546 : 151)

มีส่วนร่วมมากที่สุด	ให้คะแนน	5
มีส่วนร่วมมาก	ให้คะแนน	4
มีส่วนร่วมปานกลาง	ให้คะแนน	3
มีส่วนร่วมน้อย	ให้คะแนน	2
มีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง เป็นคำถามแบบปลายเปิด

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดโครงสร้างเนื้อหา ภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ควบคุมการค้นคว้าอิสระ
2. นำข้อมูลจากการศึกษาในข้อ 1 มาสร้างแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม
3. นำแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องตามหลักวิชาการ ความสอดคล้องกันของข้อความ ตลอดจนภาษาที่ใช้ อันเป็นการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยการหาค่า IOC (Index of Item – Objective Congruence) โดยใช้สูตร ดังนี้ (พิชิต ฤทธิจรูญ. 2543 : 272)

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

IOC	คือ	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับเนื้อหา
R	คือ	คะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิ
$\sum R$	คือ	ผลรวมของคะแนนของผู้ทรงคุณวุฒิ
N	คือ	จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

เมื่อ R แทนคะแนนความคิดเห็นซึ่งมีค่าดังนี้

เห็นด้วย	มีค่าคะแนนเท่ากับ	+1
ไม่แน่ใจ	มีค่าคะแนนเท่ากับ	0
ไม่เห็นด้วย	มีค่าคะแนนเท่ากับ	-1

การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา พบว่า ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่า 0.9757 แสดงว่าเครื่องมือมีความตรงเชิงเนื้อหา

4. นำแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจจากผู้ทรงคุณวุฒิ ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแก้ไขปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

6. หาค่าความเชื่อมั่น(Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – coefficient) (ภฤติยา วงศ์ก้อม. 2544:126)

$$\alpha = \frac{K}{(K-1)} \frac{1 - \sum S_i^2}{S_t^2}$$

α = ค่าความเชื่อมั่น

K = จำนวนข้อ

S_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนคำถามแต่ละข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนของผู้ตอบทั้งหมด

จากการหาค่าความเชื่อมั่น(Reliability Analysis) ของข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นของข้อมูลเท่ากับ 0.7420 แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่น

7. นำแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแล้วมาปรับปรุงแก้ไขร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล จากแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

1. ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์ และแนะนำตัวผู้วิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาถึงผู้บริหารของเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง เพื่อขอความร่วมมือและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. นำแบบสัมภาษณ์ และ แบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย

3. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ทางสถิติ ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ จำนวน 15 ชุด และแบบสอบถาม จำนวน 147 ชุด ที่ได้รับคืนมาทั้งหมดรวมเป็น 162 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 มาดำเนินการกระทำกับข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด และคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย

2. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าร้อยละตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ลักษณะการจัดขยะมูลฝอยในครอบครัว ของแบบสอบถามตอนที่ 1

3. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ทอง ดังนี้

เกณฑ์การแปลความหมาย เกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งผู้ศึกษากำหนดเกณฑ์การแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 100)

$$\text{ระดับการมีส่วนร่วม} = \frac{N-1}{N}$$

$$\text{ระดับการมีส่วนร่วม} = \frac{5-1}{5}$$

$$= \frac{4}{5}$$

$$= 0.8$$

ดังนั้น การแปลความหมายตามค่าเฉลี่ยต่างๆ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

4. นำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลโพธิ์ทองเกี่ยวกับสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของท้องถิ่น มาวิเคราะห์ และตั้งเคราะห์

ขั้นตอนการดำเนินการสร้างแผนยุทธศาสตร์

ขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการศึกษาข้อมูลความรู้พื้นฐานในการวิจัย เพื่อนำมาจัดทำแผนยุทธศาสตร์สร้างแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย วิทยาลัยเกษตรศาสตร์กำแพงแสน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดอังกษทอง โดยได้คำตอบจากแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแผนยุทธศาสตร์แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย วิทยาลัยเกษตรศาสตร์กำแพงแสน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดอังกษทอง ดังนี้

การจัดทำแผนกลยุทธ์ (Strategy Formulation) หรือ การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic planning)

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม เพื่อทำยุทธศาสตร์ขององค์กรเป็นแนวทางในการพัฒนา
2. การกำหนดกลยุทธ์ แนวทาง หรือวิธีการที่นำองค์กรไปสู่การบรรลุผลตามที่ได้กำหนด
3. ตรวจสอบความถูกต้อง และความเหมาะสมของแผนกับอาจารย์ที่ปรึกษา